Pregledni naučni rad
UDK:371.3:37.014.5(430)
DOI:10.7251/ZND2601075S

ORGANIZACIJA I KARAKTERISTIKE OBRAZOVNOG SISTEMA U NJEMAČKOJ

Doc.dr Muhamed Šemoski [12]
Univerzitet Privredna akademija Brčko

Merjem Duraković
Doktorand na Univerzitetu Privredna akademija Brčko

Apstrakt: *Njemački obrazovni sistem se u mnogim aspektima razlikuje od sistema u drugim zemljama, ali proizvodi visokokvalitetne učenike. Obrazovni sistem u Njemačkoj ima neke specifičnosti u odnosu na druge zemlje. Kao prvo, on nije centralizovan. Za svaku od 16 saveznih država odgovorna su njihova ministarstva. To znači da su predmeti, nastavni planovi i kvalifikacije različiti u nekima od njih. Takođe, Nemački obrazovni sistem je i vertikalan. Postoje diverzifikovane školske ustanove prema tome kakve su sklonosti učenika, da li je on za dalje školovanje ili za rad. Dualni obrazovni sistem je jedna od karakteristika ovog školskog sistema. U ovom radu ukazaćemo na najvažnije aspekte u organizaciji ovog obrazovnog sistema, kao i sve ono što ga čini uspješnim.*

Ključne riječi: *obrazovni sistem, Njemačka, učenici, škola, dualni studijski programi.*

Uvod

Uloga obrazovnog sistema je veoma važna i njegov značaj uz vaspitanje je nemjerljiv za razvijanje sposobnosti sticanja znanja, istraživanje i obezbjeđenje zdravijeg i sretnijeg života svakog pojedinca u društvu. U tim kompleksnim procesima učestvuju: škola, porodica, vršnjaci, mediji i okolina u kojoj živimo i sve ovo ima veoma veliki značaj za učenje, sticanje novih saznanja, vještina, navika i razvijanja zdrave i sretne ličnosti. Opšti principi i važnost obrazovanja i vaspitanja u školama su nemjerljivi i oni omogućavaju svakom djetetu i odrasloj osobi potpuni pristup svakodnevnom i cjeloživotnom učenju, razumijevanju sebe, shvatanju i razumijevanju svih ljudi koji nas okružuju i mjesta u kojem živimo. Zato je neophodno osigurati jednake mogućnosti za kvalitetno obrazovanje na svim nivoima od predškolskog, osnovnog, srednjoškolskog pa do visokoškolskog tj. univerzitetskog obrazovanja bez obzira na pol, rasu, nacionalnost, socijalno,

[12] dr.semoski@gmail.com

kulturno porijeklo, vjeroispovijest, opšti porodični status i psihofizičke osobine (Macanović, Maran, 2025).

Jedan od najuspješnijih obrazovnih sistema jeste u Njemačkoj. Obrazovanje na svim nivoima, od osnovne škole do univerziteta, je besplatno za sve učenike i studente (Nusche, 2016). Njemački obrazovni sistem je strukturisan u pet glavnih faza:
1. Predškolsko obrazovanje. Ova faza nije obavezna, ali je široko prihvaćena. Djeca obično počinju vrtić u dobi od tri ili četiri godine, s naglaskom na socijalizaciju i rano učenje.
2. Osnovno obrazovanje. Počinje u dobi od šest godina i obuhvata razrede od 1. do 4. (ili od 1. do 6. u Berlinu i Brandenburgu). Ova faza označava početak obaveznog školovanja i pomaže u prelazu iz predškolskog u formalno obrazovanje.
3. Srednje obrazovanje. Srednje obrazovanje u Njemačkoj podijeljeno je na niže srednje (Sekundarstufe I) i više srednje obrazovanje (Sekundarstufe II), a cilj mu je pripremiti učenike za stručne kvalifikacije ili visoko obrazovanje.
4. Visoko obrazovanje. Visoko obrazovanje u Njemačkoj uključuje univerzitete, visoke škole i stručne akademije koje nude diplome i stručne kvalifikacije. Visoko je cijenjeno zbog akademskog kvaliteta i istraživačkih mogućnosti.
5. Kontinuirano obrazovanje. Kontinuirano obrazovanje u Njemačkoj nudi kurseve i radionice koji nisu usmjereni na sticanje diplome, a namijenjeni su za razvoj vještina i cjeloživotno učenje. Prilagođeno je različitim pojedincima i ima za cilj unapređenje ličnog i profesionalnog razvoja (Sudy in Germany (https://www.studying-in-germany.org/german-education-system/).

Ogromna većina njemačkih učenika pohađa državne škole. Cijeli njemački obrazovni sistem, uključujući univerzitete, dostupan je djeci stvarnih iseljenika. Naravno, problem je što se nastava odvija na njemačkom jeziku, što obično nije problem za početnike u školi, ali postaje sve veći problem kako djeca odrastaju. Ipak, postoji mnogo privatnih škola. Iako je obrazovanje nadležnost saveznih država i postoje razlike od države do države, moguće je napraviti neka opšta pravila (Tiede, 2017).

Formalno obrazovanje u Njemačkoj

Djeca uzrasta od tri do šest godina mogu pohađati vrtić. Nakon toga, školovanje je obavezno na devet ili deset godina. Od prvog do četvrtog razreda djeca pohađaju osnovnu školu (Grundschule), gdje su predmeti isti za sve. (U državama Berlin i Brandenburg, Grundschule traje do šestog razreda). Nakon četvrtog razreda slijede dvije godine orijentacije ili faze testiranja u kojoj se učenici razdvajaju prema svojoj akademskoj sposobnosti i željama svojih porodica, a zatim nastavljaju školovanje u jednom od tri različita tipa srednjih škola: Hauptschule, Realschule ili Gymnasium. Nastavnici osnovne škole preporučuju

svoje učenike određenoj školi na osnovu akademskih postignuća, samopouzdanja i sposobnosti za samostalni rad. (U svim državama osim Berlina i Brandenburg-a, ova orijentacijska faza je dio programa srednjih škola.) Međutim, u većini država, roditelji imaju posljednju riječ u vezi s tim koju školu njihovo dijete pohađa nakon četvrtog (ili šestog) razreda (Ludwig, 2018).

U Njemačkoj, obrazovanje je odgovornost saveznih država (Länder) i dio je njihove ustavne suverenosti (Kulturhoheit der Länder). Nastavnike zapošljava Ministarstvo obrazovanja te savezne države, i oni obično imaju posao doživotno nakon određenog perioda (verbeamtet), što se, međutim, ne može vremenski ni po konkurentnosti porediti sa npr. univerzitetima u SAD-u. Ova praksa zavisi od države i trenutno se mijenja. Savjet roditelja se bira kako bi izrazilo stavove roditelja upravi škole. Svaki razred bira jednog ili dva predsjednika razreda (Klassensprecher; ako su izabrana dva, obično je jedan muško, a drugi žensko), koji se sastaju nekoliko puta godišnje kao Savjet učenika (Schülerrat). Tim predsjednika škole takođe se bira svake godine, a njihova glavna svrha je organizacija školskih zabava, sportskih turnira i sličnih aktivnosti za svoje kolege učenike. Lokalni grad je odgovoran za školsku zgradu i zapošljava domara i sekretarsko osoblje. Za prosječnu školu sa 600 – 800 učenika, može biti zaposleno dvoje domara i jedna sekretarica. Administracija škole je odgovornost nastavnika, koji dobijaju smanjenje broja časova ukoliko učestvuju u administrativnim zadacima (Tiede, 2017).

Crkva i država su odvojeni u Njemačkoj. Obavezne školske molitve i obavezno prisustvo vjerskim službama u državnim školama su protivustavni. Školsko obrazovanje kod kuće je ilegalno u Njemačkoj. Zakon koji zahtijeva da učenici pohađaju državne škole ili odobrene privatne škole je potvrđen uprkos pokušajima da se ospori. Procjenjuje se da više od 99% Nijemaca starijih od 15 godina može da čita i piše (Cassidy, 2011).

Nakon osnovne škole, koja traje četiri godine, djeca se raspoređuju u različite vrste srednjih škola, uključujući Hauptschule, Realschule i Gymnasium, u zavisnosti od njihovih akademskih sposobnosti i interesa (Görlitz, 2019). Gymnasium je vrsta srednje škole koja priprema učenike za univerzitetsko obrazovanje i traje osam ili devet godina, zavisno od savezne pokrajine. Nakon završetka Gymnasium-a, učenici polažu završni ispit poznat kao Abitur, koji im omogućava pristup univerzitetima (Ludwig, 2018).

Njemačka također nudi sistem dualnog obrazovanja, gdje učenici provode dio vremena u učionici, a dio u praktičnom radu u kompanijama, što im pomaže da steknu konkretna radna iskustva (Klüver, 2017). Njemačke srednje škole često imaju jake veze sa lokalnim privrednim sektorom, što omogućava učenicima da steknu praktično iskustvo kroz različite projekte i prakse (Wiesner, 2018).

Obrazovanje u gimnaziji je klasično, učenici biraju između 6 grupa predmeta: društvene nauke, opše obrazovanje, matematika, prirodne nauke, glazba i strani jezici. Svaka škola nudi jednu ili dvije vrste navedenih programa gdje učenici biraju najmanje 2 intenzivna predmeta te 7-10 standardnih predmeta. Neke privatne srednje škole uključuju program International Baccalaureate, koji se često nastavlja na temelje postavljene još u osnovnoj školi, čime se osigurava kontinuitet u obrazovanju. Ovakvi programi sve više postaju dio ponude i osnovne škole koje pružaju međunarodno usmjeren kurikulum (Macanović, Maran, 2025).

Postoje i specijalizovane škole za učenike sa posebnim talentima, kao što su škole za muziku ili sport, koje pružaju dodatne mogućnosti za razvoj (Seel, 2014). Njemačke škole nude sistematično savjetovanje i podršku za učenike i njihove porodice kako bi se osigurala uspješnost i dobrobit učenika (Tiede, 2017). U mnogim njemačkim školama, učenici počinju učiti strane jezike već u osnovnoj školi, često engleski i francuski (Rauschenbach, 2015).

Njemački učenici u državnim školama obično pohađaju školu ujutro. Nastava obično počinje između 7:30 i 8:15 sati, a može završiti između 12 sati i 13:30 sati. Časovi su obično dugi 45 minuta uz kratke pauze između. Međutim, u posljednjim godinama, neke škole (Ganztagsschule) su počele da nude duže dane. Dodatni sati mogu se koristiti za rad na domaćim zadacima ili učešće u različitim vanškolskim aktivnostima. Uz dodatne sate dolazi i topli ručak, što je dovelo do uvođenja kafeterija u tim školama. Može biti mnogo domaćih zadataka i naglasak je na "tri R" – čitanje, pisanje i računanje. Nastavni plan se proširuje kako učenici prelaze iz Grundschule i zavisi od toga koju od tri vrste srednjih škola pohađaju (https://howtogermany.com/education/german-schools/).
Školska godina se sastoji od dva semestra i obično počinje sredinom do krajem avgusta. Postoje duži odmori tokom Božića i tokom ljeta. Kraći odmori su oko Uskrsa i u jesen. Nema nastave tokom državnih praznika. Božićni odmor obično traje 2 nedjelje, dok ljetnji odmor traje oko 6 nedelja. Tačni datumi različitih odmora i pauza određuju pojedine savezne države (Länder) (How to Germany (https://howtogermany.com/education/german-schools/). Školski dani u Njemačkoj su obično kraći nego u mnogim drugim zemljama; mnoge škole završavaju oko 13 sati (Meyer, 2020).

Njemački sistem visokog obrazovanja

Od kraja Drugog svjetskog rata, broj mladih koji upisuju univerzitet više se nego utrostručio u Njemačkoj, ali je pohađanje univerziteta i dalje niže u poređenju sa mnogim drugim evropskim zemljama. Ovo se može objasniti dualnim obrazovnim sistemom, koji snažno naglašava stručnu obuku i srednje stručne škole. Mnogi poslovi koji u drugim zemljama zahtijevaju akademsku diplomu

(kao što je medicinska njega) umjesto toga u Njemačkoj zahtijevaju završenu stručnu obuku (Macanović, Maran, 2025).

Stopa diplomiranih univerzitetskih studenata varira po saveznoj državi. Broj je najveći u Berlinu, a najniži u Schleswig-Holsteinu. Slično tome, procenat maturanata sa univerzitetskom kvalifikacijom varira po saveznoj državi između 38% i 64%. Organizaciona struktura njemačkih univerziteta potiče od univerzitetskog modela koji je uveo Wilhelm von Humboldt početkom 19. vijeka, a koji prepoznaje jedinstvo nastave i istraživanja, kao i akademsku slobodu kao ideale. Fakulteti su se ranije posvećivali religiji i klasičnoj književnosti, dok je njemački prelazak na istraživački model bio institucionalna inovacija. Ovaj model doveo je do osnivanja Humboltovog univerziteta u Berlinu i uticao na sisteme visokog obrazovanja u brojnim zemljama. Neki kritičari tvrde da njemački univerziteti danas imaju prilično neuravnotežen fokus, više na obrazovanje, a manje na istraživanje (https://howtogermany.com/education/german-schools/).

Na njemačkim univerzitetima studenti se upisuju na određeni studijski program (Studiengang). Tokom studija, studenti obično mogu slobodno birati sve kurseve koje univerzitet nudi. Međutim, svi programi osnovnih studija zahtijevaju određeni broj obaveznih kurseva, a svi studijski programi zahtijevaju minimalan broj bodova koji moraju biti ostvareni u osnovnom području studijskog programa. Nije neuobičajeno da se studije produže preko redovnog perioda studija (Regelstudienzeit). Ne postoje fiksne grupe studenata koji zajedno studiraju i diplomiraju. Studenti mogu mijenjati univerzitete u skladu sa svojim interesovanjima i prednostima svakog univerziteta. Ponekad studenti pohađaju više različitih univerziteta tokom svojih studija. Ova mobilnost znači da na njemačkim univerzitetima postoji sloboda i individualnost nepoznata u SAD-u, Velikoj Britaniji ili Francuskoj. Profesori takođe slobodno biraju svoje teme za istraživanje i nastavu. Ova akademska sloboda je zagarantovana njemačkim ustavom. Pošto njemački univerziteti ne nude smještaj niti obroke, od studenata se očekuje da sami organizuju i plate smještaj i ishranu. Jeftini smještaji u studentskim domovima dostupni su preko Studentenwerk-a, zakonske neprofitne organizacije za studentska pitanja. Međutim, postoji dovoljno mjesta samo za dio studenata. Studentenwerk takođe vodi menze i kafiće na kampusu, koji su isto tako pristupačni. Druge uobičajene opcije za smještaj uključuju iznajmljivanje privatne sobe ili stana, kao i zajednički život sa jednim ili više cimera, čineći tzv. Wohngemeinschaft (često skraćeno WG). Pored toga, mnogi studenti i dalje žive sa roditeljima. Trećina do polovina studenata radi kako bi zaradili dodatni novac, što često dovodi do dužeg boravka na univerzitetu. U Njemačkoj postoji veliki broj javnih univerziteta koji nude visokokvalitetno obrazovanje bez školarine, iako studenti često plaćaju male administrativne takse (Schrader, 2021).

Karakteristike njemačkog obrazovnog sistema

Njemački obrazovni sistem je svjetski poznat zbog svog kvaliteta i brojnih mogućnosti za međunarodne studente. Navešćemo nekoliko faktora koji ga čine jedinstvenim (Macanović, Maran, 2025):

1. Dualni studijski programi

Dualni obrazovni sistem je jedinstveni aspekt njemačkog visokog obrazovanja, gdje se jednaka pažnja posvećuje teorijskom i praktičnom učenju. Studenti upisani u dualni studijski program pohađaju akademske časove na univerzitetu, dok istovremeno stiču stručno osposobljavanje u kompaniji s kojom univerzitet ima partnerstvo. Kroz dualne studijske programe, učenici imaju priliku primijeniti i razviti svoje vještine u praktičnom okruženju, dok istovremeno zarađujete stipendiju. Ova vrsta iskustva vam pruža konkurentsku prednost na tržištu rada i otvara brojne mogućnosti za karijeru.

2. Istraživanje i inovacije

Nastavni plan i program u njemačkom obrazovnom sistemu fokusiran je na inovacije i istraživanja, te pruža mogućnosti za razvoj vještina. Njemačka nudi izvanredne istraživačke prilike za studente i čak je ostvarila partnerstva s brojnim organizacijama radi podsticanja primijenjenih istraživanja.

3. Pristupačne školarine

Jedan od privlačnih faktora njemačkog obrazovnog sistema su niske školarine. Obrazovanje u Njemačkoj je besplatno u svim državnim školama i univerzitetima, dok privatni univerziteti naplaćuju minimalan iznos u poređenju s mnogim drugim zemljama. Ovo obrazovanje čini pristupačnijim i dostupnijim za različite ljude.

Njemački obrazovni sistem služi kao model za zemlje koje žele stvoriti sveobuhvatno, inkluzivno i budućnosti orijentisano obrazovno okruženje koje priprema studente za akademski uspjeh i razvoj vještina.

4. Visok nivo akademskog standarda

Njemački univerziteti i obrazovne institucije poznati su po visokom akademskom standardu. Profesori i predavači su stručnjaci u svojim oblastima, a nastavni planovi su temeljito razvijeni kako bi studenti stekli duboko razumijevanje svojih studijskih oblasti. Studenti su podstaknuti da kritički razmišljaju i da se angažuju u akademskim raspravama, što ih priprema za izazove u profesionalnom životu.

5. Bogata kulturna raznolikost

Njemačka je dom za studente iz cijelog svijeta, što stvara bogatu kulturnu raznolikost unutar obrazovnog sistema. Ova multikulturalna sredina pruža studentima priliku da steknu globalnu perspektivu i da se povežu s ljudima iz različitih kultura. Takvo okruženje doprinosi ne samo obrazovanju, već i ličnom razvoju studenata.

6. Podrška za međunarodne studente

Njemački obrazovni sistem nudi brojne programe podrške za međunarodne studente. Od besplatnih kurseva njemačkog jezika do savjetodavnih službi i

studentskih organizacija, strani studenti se podstiču i podržavaju kako bi se što lakše integrisali u akademski i društveni život. Takođe, mnogi univerziteti nude programe na engleskom jeziku, što dodatno olakšava prilagođavanje.

7. Pristup najnovijoj tehnologiji

Njemačke obrazovne institucije su opremljene najnovijom tehnologijom koja studentima omogućava da se obrazuju koristeći savremene alate i resurse. Laboratorije, biblioteke i istraživački centri su vrhunski opremljeni, što studentima omogućava da se bave najnovijim istraživanjima i inovacijama u svojim oblastima.

8. Jaka povezanost s industrijom

Njemačka ekonomija je snažno povezana s obrazovnim sistemom, posebno kroz partnerstva između univerziteta i industrije. Mnoge kompanije sarađuju s univerzitetima kako bi studentima omogućile praktično iskustvo, pripravnički staž i prilike za zapošljavanje. Ova povezanost osigurava da studenti imaju direktan pristup tržištu rada i da su spremni za profesionalne izazove nakon diplomiranja.

9. Mogućnost nastavka obrazovanja i usavršavanja

Njemački obrazovni sistem pruža brojne mogućnosti za nastavak obrazovanja i stručno usavršavanje. Postoje mnogi postdiplomski i doktorski programi koji su priznati širom svijeta. Osim toga, mogućnosti za cjeloživotno učenje i profesionalni razvoj dostupne su kroz različite certifikacione kurseve i specijalizacije.

10. Globalno priznate diplome

Diplome stečene na njemačkim univerzitetima su visoko cijenjene i priznate širom svijeta. Njemačka obrazovna institucija garantuje kvalitet obrazovanja i sticanje vještina koje su u skladu s međunarodnim standardima. Zbog toga, diplomci njemačkih univerziteta imaju odlične mogućnosti za zapošljavanje, ne samo u Njemačkoj, već i u drugim zemljama. To čini Njemačku privlačnom destinacijom za studente koji žele da steknu kvalifikacije koje će im omogućiti uspješnu međunarodnu karijeru.

Želeći da ukažemo na karakteristike i specifičnosti uspješnih obrazovnih sistema u svijetu evidentno je da takve zemlje sistemski podstiču proces cjeloživotnog učenja i stalnog stručnog usavršavanja, kao što je slučaj i u obrazovnom sistemu u Njemačkoj. Uspješni obrazovni sistemi ukazuju na moć znanja, ali i kvalitet društva i viziju koje ono ima. Izgradnja društva znanja zahtijeva izmjenjen način upravljanja i znanja koji će uticati na buduću proizvodnju, zahvaljujući informacijskom i naučnom obrazovnom sistemu koji se razlikuje od politehničkog dualističkog obrazovnog sistema. Informacija i znanje kao novi vladajući predmet rada pretvaraju globalno društvo u obrazovni i naučni sistem. Obrazovanje se danas smatra uslovom opstanka i razvoja modernih društava, a znanje se često posmatra kao najmoćnije oružje jednog društva (Macanović, 2017).

Zaključak:

Njemačka je poznata po visokom standardu obrazovanja. Njemački obrazovni sistem nudi različite vrste škola koje su prilagođene potrebama učenika i njihovim interesima. Takođe, ovaj obrazovni sistem omogućuje učenicima da biraju obrazovne puteve koji odgovaraju njihovim sposobnostima i interesima. Bez obzira na odabrani put, sistem osigurava kvalitetno obrazovanje i prilike za daljnji razvoj. Njemačka nudi raznolik obrazovni sistem koji kombinuje akademske standarde i praktične vještine, pripremajući učenike za uspješnu budućnost. PISA istraživanja svrstavaju Njemačku kao jednu od najuspješnijih Evropskih zemalja kada je u pitanju obrazovanje. Način organizacije obrazovnog sistema i odnos prema znanju je jedan od uslova uspješnosti ovog obrazovnog sistema. Obrazovni nastavni programi i planovi garantuju kvalitet obrazovanja i sticanja vještina koje su u skladu sa međunarodnim standardima. Sve to utiče na kvalitet i rejting ovog obrazovnog sistema.

Literatura:

1. Cassidy, N. (2011). "German apprenticeships: A model for Europe?". BBC News.
2. Görlitz, K. (2019). “Bildungssysteme im internationalen Vergleich: Das deutsche Bildungssystem im Fokus”. Springer VS.
3. How to Germany. “German School System”. Na sajtu: https://howtogermany.com/education/german-schools/. Očitano: 25.10.2025.
4. Klüver, J. (2017). “Bildung und Erziehung in Deutschland: Historische und aktuelle Perspektiven”. UTB.
5. Ludwig, M. (2018). “Das deutsche Bildungssystem: Struktur, Reformen, Perspektiven”. Beltz Juventa.
6. Macanović, N. (2017). Uspješni obrazovni sistemi u svijetu. Svarog. br.14 str.47-60.
7. Macanović, N., Maran, M. (2025). Savremeni obrazovni sistemi u svijetu. Banja Luka: Centar modernih znanja.
8. Meyer, H. (2020). “Schulbildung in Deutschland: Analysen und Perspektiven”. Waxmann Verlag.
9. Nusche, D. (2016). “Bildungspolitik in Deutschland: Entwicklungen und Herausforderungen”. VS Verlag für Sozialwissenschaften.
10. Njemački obrazovni sustav: Rana specijalizacija koja studentima omogućuje lakše zapošljavanje u budućnosti. Na sajtu: https://www.integraledu.hr/srednja-skola-u-inozemstvu/german-abitur. Očitano: 26.11.2025.
11. Rauschenbach, T. (2015). “Bildungsforschung und Bildungsmanagement in Deutschland: Ein Überblick”. Springer.
12. Schrader, J. (2021). “Bildung im Wandel: Der Einfluss von Reformen auf das deutsche Schulsystem”. Peter Lang Verlag.
13. Seel, N. (2014). “Systematische Bildungsforschung: Ein Überblick über das deutsche Bildungswesen”. Springer.
14. Tiede, H. (2017). “Die Rolle der Schulen im deutschen Bildungssystem: Herausforderungen und Lösungsansätze”. Schneider Verlag Hohengehren.
15. Wiesner, T. (2018). “Bildung als gesellschaftliche Aufgabe: Der Einfluss von Bildungspolitik auf das deutsche Schulsystem”. Kohlhammer Verlag.

ORGANIZATION AND CHARACTERISTICS OF THE EDUCATION SYSTEM IN GERMANY

Prof. Dr. Muhamed Šemoski
University of Business Academy Brčko

Merjem Durakovic
Doctoral student at the University of Brčko Business Academy

Abstract: *The German education system differs in many aspects from the system in other countries, but it produces high-quality students. The education system in Germany has some specifics compared to other countries. First of all, it is not centralized. For each of the 16 federal states, their ministries are responsible. This means that subjects, curricula and qualifications are different in some of them. Also, the German education system is vertical. There are diversified school institutions according to the student's preferences, whether he is for further education or for work. The dual education system is one of the characteristics of this school system. In this paper, we will point out the most important aspects in the organization of this educational system, as well as everything that makes it successful.*

Key words*: education system, Germany, students, school, dual study programs.*